פנחס (תש"ז) : כ"ה י - י"ג

א. הנני נותן לו את בריתי שלום.
רש"י ד"ה את בריתי שלום; ד"ה והיתה לו
ראב"ע " " " " עד ומלת אחרון.
ר' יוסף אלבו, ספר העיקרים מאמר ד' פרק נ"א: ולפי דעת החולקים על רבותינו
ז"ל ואומרים כי פנחס איננו אליהו, יהיה הזכרון המיועד אל פנחס רומז אל
שלום מנוחת הנפש בעולם הבא... ויורה על זה מה שזכר הכתוב בענין הרשעים
(ישעיה נ"ז) "אין שלום אמר אלוקים לרשעים" - אין חיי הרשעים בעולם הזה
נעדרי השלום והשקט יותר מן הצדיקים! אבל ירמוז אל שלום הנפש בלי ספק
בעולם הרוחני שאין בו המך (=אין בו התרוצצות בין נגודים ולא יגבר אחד
היסודות ההפכיים על האחר) ועליו נאמר (תהלים קי"ט) "שלום רב לאוהבי
תורתך".
אברבנאל: ולפי שהיו רבים מבני ישראל אומרים, שהיה פנחס בטכנה עצומה עם
בני שמעון וקרובי זמרי, שיעמדו עליו ויהרגוהו ויצטרך פנחס מטעם זה לבקש
אנשים שילכו סביבו לשמרו מאויביו, צוה ה' למשה, שיאמר לכל אדם ויפרסם
בתוך בני ישראל, שה' יתי נותן לפנחס את בריתו שלום ולא יירא בקום עליו
מרעים, כי מי ערב את לבו לגשת אליו להשחיתו בהיות ברית ה' סביבו לחלצו?
ספורנו: ד"ה את בריתי שלום.
העמק דבר: בשכר שהניח כעסו וחמתו של הקבה"ו ברכו במדת השלום שלא יקפיד
ולא ירגיז, ובשביל כי טבע המעשה מעשה פנחס להרג נפש בידו היה נותן
להשאיר בלב הרגש עז גם אחר כך, אבל באשר היה לשם שמים, משום הכא באה
הברכה, שיהא הקיז בנחת ובמדת השלום ולא יהא זה ענין לפוקת הלב.
(והשוה דברי"ן לדברים י"ג, י"ח ד"ה ונתן לך רחמים: דמעשה עיר הנדחת
גורם שלש רעות בישראל: האחת שההורג נפש בעשה אכזר בטבעו... ואם
נהרוג עיר שלמה בעל כרחנו עלינו להוביל אנשים רבים להרוג ולהיות
אכזרים... ועל זה הבטיח הכתוב שאם תעסוק בזה בלי טום הנאה מכיזת
"שוב ה' מחרון אפו "ונתן לך רחמים" - מדת הרחמים!).
1. מה כולל בתוכו מושג "השלום" המובטח לפנחס לפי דעות חנ"ל?
2xx. איזו מכולן נראית לך כמתאימה ביותר לענייננו?
(השוה פסוקים: ישעיה נ"ד י'; יחזקאל ל"ז כ"ו; מלאכי נ ד-ו)
3. מהו הדמיון בין ענייננו לבין ענין עיר הנדחת לדעת בעל "העמק דבר"?

ב. י"א. פנחס ... השיב את חמתו... ולא כליתי את בני ישראל.
לכאורה נראה פסוק זה סותר לנאמר בדברים ד' ג'; עיניכם הרואות את אשר עשה
ה' בבעל פעור, כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה'... ...
1x. מהי הסתירה?
2x. כיצד מתיישבת סתירה זו על פי דברי המפרשים הנאלה:
ראב"ע י"א ד"ה בקנאו החל מן "ולולא הוא סיננא".
רמב"ן ה' ד"ה הרגו איש אנשיו (בסוף פרשת בלק) החל מן "ויתכן שתהיה
כונת האגדה הנזכרת".
ספורנו י"א ד"ה בקנאו את קנאתי בתוכם.
3xx. מה אפשר לטעון נגד פרושו של הרמב"ן?

ג. שאלות לשון וסגנון:
1x. י"ב: מה הקשר הלשוני בפסוי "את בריתי שלום" ומה הן סתי אחרכים לפרושך?
2. " למה נאמר כאן "לכן אמור" ולא נאמר - למי?

יש לשלוח שאלות וגם תשובות לנחמה ליבוביץ קרית משה, ירושלם
הזמנות ותשלומים ליעקב אשכנזי רח' אוסישקין 48, ירושלם.